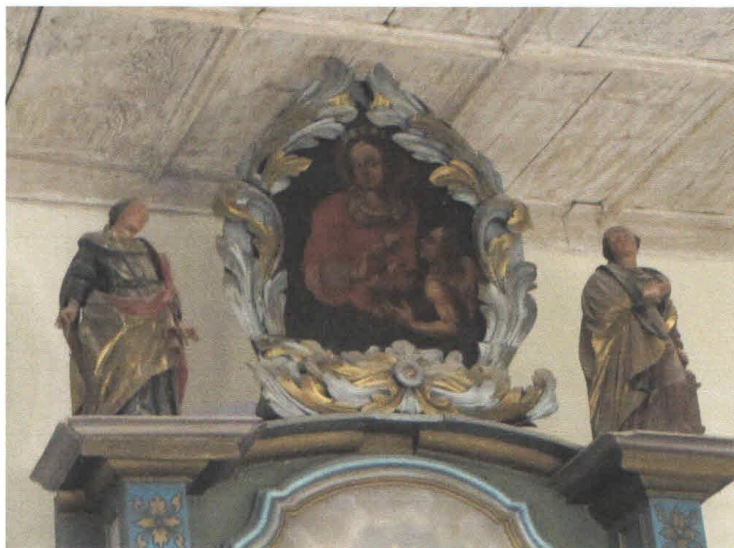

**KONSERWACJA BAROKOWEGO OŁTARZA GŁÓWNEGO
W KOŚCIELE FILIALNYM P.W. ŚCIECIA GŁOWY ŚW. JANA CHRZCICIELA
W NOWEJ KAMIENICY**

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

- 2018 -

WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW
WE WROCŁAWIU

ZAL. NR 1 do pisma, postanowienia, decyzji
NR 906/2018 z dnia 15.05.2018

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

ZAKRES PRAC

Przedmiotem planowanych prac jest konserwacja barokowego, polichromowanego i złożonego ołtarza głównego w kościele filialnym p.w. Ścięcia Głowy św. Jana Chrzciciela w Nowej Kamienicy.

- ołtarz główny w kościele p.w. Ścięcia głowy św. Jana Chrzciciela

OPIS OBIEKTU

- czas powstania : poł. XVIII w.
- ołtarz jest dziełem śląskiego warsztatu
- wymiary : 4,6 m wys., 2,4 m szer., 1,5 m głęb.

Ołtarz główny znajduje się w centralnym miejscu, na ścianie wschodniej prezbiterium kościoła p.w. Ścięcia głowy św. Jana Chrzciciela w Nowej Kamienicy. Całość nastawy ołtarzowej dwukondygnacyjna. W części dolnej - głównej, obraz na płótnie z całopostaciowym

przedstawieniem Matki Bożej /obraz wtórny /. Pierwotnie w prostokątnej ramie zamkniętej od góry łukiem odcinkowym znajdował się obraz ze sceną ścięcia głowy św. Jana Chrzciciela.

Obraz flankowany dwiema kolumnami ustawionymi na cokółkach z podziałem płycinowym. Marmoryzowane kolumny ze złożonymi bazami i korynckimi kapitelami podtrzymują profilowany gzyms. Powyżej w zwieńczeniu ołtarza, na osi kolumn umieszczono dwie całopostaciowe rzeźby. Z prawej strony rzeźba św. Barbary podtrzymująca lewą ręką swój atrybut – wieżę. Z lewej strony niezidentyfikowana święta. Rzeźby w naturalnej karnacji ze złożonymi płaszczami i srebrzonymi elementami sukni.

Centralnie w zwieńczeniu ołtarza umieszczony został obraz z przedstawieniem św. Doroty. Święta w różanym wieńcu na głowie ukazana jest z aniołem trzymającym w ręku koszyczek z różami. Kształt obrazu zbliżony do owalu, zamknięty w ramie utworzonej z mięsistych, złożonych i polichromowanych liści akantu.

Tabernakulum proste, umieszczone w polu predelli. Mensa prosta, antepedium w formie dekorowanej snycersko płyciny.

Nastawa ołtarzowa przemalowana lakierami olejnymi w tonacji kremowo – niebieskiej, a elementy snycerskie pierwotnie złożone, w całości pokryte złotem i brązami pozłotniczymi.

STAN ZACHOWANIA

Czynniki , które wpłynęły na zły stan zachowania obiektu to :

1. wysoka średnia wilgotność kościoła
2. działanie drewnojadów
3. wahająca się w cyklu rocznym amplituda temperatury kościoła
4. procesy starzenia się materiałów
5. przemalowania
6. uszkodzenia mechaniczne, wadliwe naprawy

Obecna warstwa malarska ołtarza to nieestetyczne przemalowanie lakierami olejnymi. W wykonanych odkrywkach widoczna oryginalna polichromia nastawy ołtarzowej. Polichromowane rzeźby również przemalowane.

W całości pokryte złotem i brązami pozłotniczymi są elementy snycerskie i rzeźbiarskie pierwotnie złocene.

Oryginalny obraz ołtarzowy z przedstawieniem św. Doroty o mocno pociemniałym werniksie i widocznymi złuszczeniami warstwy malarskiej. Na ołtarzu występują liczne uszkodzenia mechaniczne – spękania drewna, rozstępy i ślady po drewnojadach. W miejscach ubytków widoczna osłabiona struktura drewna na skutek wysokiej wilgotności i działalności szkodników drewna.

WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

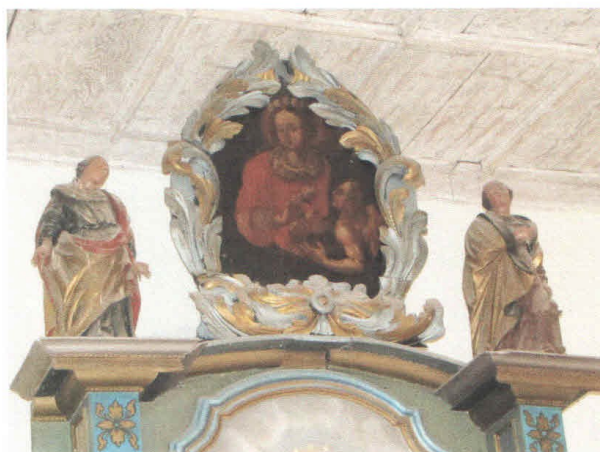
Przeprowadzenie pełnego postępowania konserwatorskiego przywróci ołtarzowi jego pierwotne walory techniczne i estetyczne.

Zakłada się usunięcie przemalowań i powrót do oryginalnej warstwy malarskiej oraz złocen i srebrzeń.

Zabiegi techniczne objąć powinny impregnację drewna, dezynfekcję, ustabilizowanie połączeń elementów konstrukcyjnych, sklejenie spęcherzeń i odspojień warstw gruntów, polichromii oraz uzupełnienie ubytków wraz z rekonstrukcją brakujących elementów snycerskich.

Konserwacja estetyczna obejmie usunięcie przemalowań i zabrudzeń zarówno z powierzchni polichromowanych jak i złoczonych, scalenie kolorystyczne oryginalnej warstwy malarskiej, uzupełnienie i rekonstrukcję złocen i srebrzeń w miejscach ubytków oraz zabezpieczenie całości warstwami ochronnymi.

Pełna konserwacja obrazu ołtarzowego obejmie m.in. usunięcie zabrudzeń, wtórnych retuszy, konsolidację warstwy malarskiej, punktowanie miejsc przetarć i ubytków oraz werniksowanie. W czasie trwania prac prowadzona będzie dokumentacja konserwatorska fotograficzna i opisowa.

- zwieńczenie ołtarza z obrazem przedstawiającym św. Dorotę oraz rzezbami św. Barbary i niezidentyfikowanej świętej

PROPONOWANE POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE

1. Wykonanie sond schodkowych i ustalenie stratygrafii obiektu (budowa technologiczna, technika wykonania).
2. Szczegółowe zapoznanie się z materiałami źródłowymi dotyczącymi historii i ikonografii obiektu.
3. Demontaż obrazu, rzeźb oraz elementów ruchomych, których pełna konserwacja będzie wykonywana w pracowni.
4. Oczyszczenie wstępne z kurzu i brudu – mechaniczne i chemiczne z użyciem materiałów czyszczących z dodatkiem biocydów.
5. Powierzchnie polichromowane i złożone w miejscach zagrożonych odpadnięciem, spęcherzenia oraz złuszczenia zostaną wstępnie podklejone przy użyciu coletty i bibułki japońskiej, 5% roztworu POW Winacetu DP-50 w wodzie lub 5% roztworu polialkoholu (Mowilith), po wybraniu środka dającego najlepsze rezultaty. Sprasowanie elementów wykonane zostanie przy użyciu folii Mulinex.
6. Usunięcie przemałowań z powierzchni polichromowanych i złożonych - mechanicznie przy użyciu skalpeli oraz chemicznie. Doczyszczanie powierzchni mieszankami na bazie rozpuszczalników organicznych: toluen, ksylen, metanol, terpentyna, aceton oraz preparatów CONTRAD 2000 i Decon 90. Użyta zostanie pasta

spreparowana na bazie mydła amoniakalnego z dodatkiem Lessive St. Marc i Vulpexu spowalniana terpentyną.

7. Dezynfekcja i impregnacja. Impregnacja - wzmocnienie strukturalne drewna - zostanie przeprowadzona dwoma metodami. Elementy osłabione strukturalnie, ze śladami po drewnojadach metodą kąpieli 6%-15% Paraloidu B-72 w toluenie. Elementy drewniane zdrowe metodą powierzchniową, przez nanoszenie pędzlem od odwrocia 5% w/wym. roztworu.
8. Wzmocnienie połączeń poszczególnych elementów, a także pęknięć drewna, poprzez zastosowanie stolarskich zastrzałów, uzupełnienie szpar i ubytków wstawkami z drewna oraz kitem trocinowym. Wymiana skorodowanych gwoździ i kotew na elementy nierdzewne.
9. Zrekonstruowanie brakujących elementów snycerskich w drewnie lipowym, a następnie zabezpieczenie ich przed drewnojadami, grzybami i pleśniami poprzez dwukrotne nasączenie 5% roztworem PCMC w alkoholu etylowym.
10. Uzupełnienie ubytków zaprawy. Po uprzednim przeklejeniu ubytków klejem glutynowym założenie zaprawy klejowo-kredowej, po wyschnięciu opracowanie jej zgodnie z fakturą powierzchni oryginalnych.
11. Punktowanie scalające warstwy malarskiej elementów polichromowanych oraz rzeźb. Kity po pokryciu ich izolującą warstwą szelaku będą scalane gwaszami firmy Talens. Laserunki i punktowanie wykonane zostaną w technice Maimeri Restauro .
12. Pokrycie powierzchni polichromowanych werniksem finalnym, półmatowym firmy Maimeri.
13. Uzupełnienie ubytków i rekonstrukcja złocień i srebrzeń, materiałami szlachetnymi metodą na poler i mat.
14. Zabezpieczenie srebrzeń preparatem Gold Sealer.
15. Pełna konserwacja obrazu ołtarzowego / technika olejna na podobrazii płóciennym / :
 - demontaż obrazu z ramiaka,
 - oczyszczenie odwrocia obrazu z brudu oraz dezynfekcja lica i odwrocia,
 - usunięcie z lica zabrudzeń oraz pożółkłego „ośleptego” werniksu / ew. wtórnych retuszy i przemalowań /- po przeprowadzenie prób wybranie właściwej metody z zastosowaniem środków na bazie chemii organicznej,
 - przeprowadzenie zabiegu „prasowania” odkształconego płótna podobrazia na stole dublażowym,
 - konsolidacja warstwy gruntów i warstwy malarskiej w miejscach tego wymagających,

- dublowanie obrazu na stole dublażowym niskociśnieniowym z zastosowaniem preparatu BEVA lub masy woskowo-żywicznej, w zależności od stanu zachowania warstw gruntów,
 - założenie kitów w miejscach ubytków oraz opracowanie ich powierzchni zgodnie z fakturą oryginalną,
 - montaż malowidła na prawidłowo wykonanym blejtramie,
 - założenie werniksów międzywarstwowych,
 - punktowanie scalające w technice Maimeri Restauro,
 - werniksowanie końcowe werniksem półmatowym Maimeri Restauro.
16. Montaż w nastawie ołtarzowej obrazu, rzeźb oraz pozostałych zdemontowanych elementów ruchomych, których pełna konserwacja została przeprowadzona w pracowni.
17. Wykonanie dokumentacji prac konserwatorskich w formie fotograficznej i opisowej zgodnej ze schematem konserwatorskim.

Kraków, kwiecień 2018 r.

KONSERWATOR DZIEL SZTUKI
mgr Maria Lelek-Pietrzak
ul. Felicjanek 19/9, 31-103 Kraków
tel. 0 602 12 66 11

